

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
вересня 2015 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

спеціальність 5.01010601 Соціальна педагогіка

Київ – 2015 рік

Робоча програма з дисципліни «Теорія держави і права» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010601 Соціальна педагогіка. «25» серпня 2015 року - 20 с.

Розробники: Припхан В.П., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства

Протокол від «25» серпня 2015 року № 1

Голова циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства

«25» серпня 2015 року _____ (Бурдіна Н.К.)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора
з навчальної роботи _____ (Дем'яненко С.І.)

Заступник директора
з навчально-методичної роботи _____ (Гейхман З.Л.)

Схвалено методичною радою Університетського коледжу
Протокол від «31» серпня 2015 року № 1

«31» серпня 2015 року № 1

Голова

_____ (Братко М.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
<p>Кількість кредитів - 2</p> <p>Модулів - 2</p> <p>Змістових модулів - 2</p> <p>Загальна кількість годин – 72</p> <p>Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2</p>	<p>Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i></p> <p>Спеціальність <i>5.01010601 Соціальна педагогіка</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«молодший спеціаліст»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 5</p> <p>Аудиторні заняття: <i>40 год., з них:</i></p> <p>Лекції: (теоретична підготовка) <i>18 год.</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>10 год.</i></p> <p>Самостійна робота: <i>32 год.</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>8 год.</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 год.</i></p> <p>Вид контролю: <u>залік</u></p>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права» являється фундаментальною наукою юриспруденції, адже вивчає основоположні аксіоми, регулює суспільні відносини, взаємодію «держава» - «право», «держава» - «людина», тощо.

На базі теорії держави і права вивчаються основні терміни юридичної науки, від теорій походження держави і права, функцій, механізму держави, галузі права, державного контролю та санкцій, права людини і громадянина та відповідальності за правопорушення, ролі держави в організації суспільства і здійснення політичної влади.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є: розвиток наукового юридичного мислення студентів; формування уявлень про закономірності формування та розвитку держави і права, становлення різних правових систем та особливості їхнього функціонування в різні історичні періоди.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія держави і права» є: ознайомлення студентів з основними положеннями та проблемами теорії держави і права;

вивчення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку державно-правової дійсності, форм і способів впливу держави і права на людину, що дозволить зрозуміти природу державно-правових явищ і їх роль у розвитку людської цивілізації;

засвоєння студентами базових державно-правових понять, що є вихідними логічними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних наук;

вивчення природи і закономірностей розвитку державно-правової сфери життя суспільства в рамках системного підходу, в якому теорія держави і права виступає як фундамент юридичного світогляду, мислення і культури майбутніх спеціалістів-правознавців.

У студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- здатність називати та пояснювати основні терміни і поняття дисципліни (держав, право, влада, механізм держави, органи держави, народовладдя, вибори, соціальні норми, структура права, принципи права, публічне право, приватне право, об'єктивне право, суб'єктивне право, норма права, нормативно-правові акти, система законодавства, правові відносини, правомірна поведінка, правопорушення, злочини та провини, правопорушення, юридична відповідальність);
- вміння правильно тлумачити та використовувати основні терміни і поняття дисципліни «Теорія держави і права» для розв'язання конкретних правових ситуацій; готовність розкривати та пояснювати місце держави і права в політичній системі суспільства, розкривати теорії походження держави і права;
- готовність визначати роль і значення нормативно-правових актів в регулюванні

суспільного життя; здатність характеризувати систему законодавства, як засіб формального визначення норм права та надання їм загальнообов'язковості;

- вміння визначати поняття правомірної поведінки та правопорушення, їхні ознаки та види; розрізняти злочини та провини (проступки), називати та аналізувати склад правопорушення.
- здатність визначати та пояснювати роль і значення юридичної відповідальності для дотримання суспільного порядку, готовність застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності при вивченні основних галузей права;

3. ПРОГРАМА

Модуль I. Теорія держави

Лекція 1. Поняття, походження і класифікація держав (2 год.)

Поняття, ознаки і сутність держави. Організація соціальної влади в додержавному (первісному) суспільстві. Праобщина (первісне людство), родова та проселянська община.

Походження держави.

Класифікація держав. Історичні типи держави, форми держави, дихотомічних видів держави.

Правова держава і громадянське суспільство. Панування права, зв'язаність правом держави, невідчужуваність і непорушність законних прав і свобод людини і громадянина. Принцип розподілу владних функцій.

Зміст і співвідношення понять "влада", "політична влада", «державна влада». Владні відносини. Виникнення політики.

Поняття та елементи політичної системи суспільства. Нематеріальні елементи: політичні принципи і норми, політична ідеологія, прогрес, свідомість, культура, діяльність.

Місце держави в політичній системі суспільства. Матеріальні елементи політичної системи. Облік і контроль за діяльністю об'єднань громадян. Держава, об'єднання громадян, людина політична, народ, класи, нації, соціальні прошарки.

Основні поняття теми: постійне населення; територія; уряд; Державна символіка: Державний Герб, Державний Гімн, Державний Прапор, Державний Девіз; теорії походження держав: теологічна, патріархальна, договірна, теорія насилля, органічна, класова, психологічна, інцест, спортивна, расова, багатофакторна; класифікація держав: монархія, аристократія, олігархія, демократія; принцип розподілу влад. влада, політична влада, державна влада, політика, матеріальні і нематеріальні елементи політичної системи суспільства.

Семінар 1. Поняття, походження і класифікація держав та держава у політичній системі суспільства (2 год.)

Лекція 2. Форми і функції держави (2 год.)

Поняття та елементи форми держави.

Форма державного правління. Порядок організації і взаємодії вищих органів влади і управління.

Форма державного устрою. Територіальний устрій та організація державних органів.

Державний (державно-правовий) режим. Форми та методи здійснення державної влади, рівень участі громадян в управлінні справами держави і суспільства.

Поняття і властивості функцій держави. Конкретний вираз, соціальна сутність держави, завдання держави на певному історичному етапі її розвитку, окремі види державної діяльності.

Форми і методи здійснення функцій держави. Правові та організаційні функції

держави.

Види функцій держави. Основні і неосновні, внутрішні і зовнішні, постійні і тимчасові.

Основні поняття теми: республіка: парламентська, президентська, змішана; монархія необмежена: деспотична, абсолютна; монархія обмежена: дуалістична, парламентська; форма державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація; унія, протекторат, міжнародний протекторат, державно-правовий режим: демократичний і антидемократичний: тиранія, деспотія, теократія, охлократія, авторитаризм, тоталітаризм, диктатура. функції держави; правові функції держави: правотворча, правозастосовча, правоохоронна; організаційні функції держави: організаційно-регламентуюча, організаційно-господарська, організаційно-ідеологічна; основні і неосновні функції держави, внутрішні функції держави: економічна, соціальна, фінансово-контрольна, ідеологічна, екологічна; зовнішні функції держави: функція оборони, дипломатична, торговельно-економічна., функція підтримання миру й мирного співіснування.

Семінар 2. Форма держави та функції держави (2 год.)

Лекція 3. Механізм держави, основні засади народовладдя (2 год.)

Поняття та елементи механізму держави. Механізм держави як система державних організацій.

Державний апарат. Ознаки, що відрізняють державний апарат від інших державних організацій, які входять до механізму держави.

Органи держави: поняття і види. Загальні та специфічні ознаки. Поділ органів держави на ряд груп за тих чи інших критеріїв: за змістом діяльності; за місцем у системі державного апарату; за способом створення; за персональним складом; за територією, на яку поширюється повноваження органів; за часом функціонування.

Поняття народовладдя та форми його здійснення. Народний суверенітет, єдність, повнота, верховенство народного суверенітету. Пряме народовладдя, представницьке народовладдя.

Вибори як форма прямого народовладдя. Виборча система як найважливіший аспект виборів. Мажоритарна та пропорційна виборча система. Принцип загальності виборів, віковий ценз, пасивне виборче право, рівність виборчого права.

Референдум як форма прямого народовладдя. Поділ референдуму на види за наявності ознак, місцевий референдум.

Основні поняття теми: механізм держави, державні підприємства, державні установи, державні органи, державний апарат, орган держави, загальні і специфічні ознаки органів держави, критерії поділу органів держави. демократія, лібералізм, народний суверенітет, єдність народного суверенітету, повнота народного суверенітету, верховенство народного суверенітету, пряме народовладдя, представницьке народовладдя, безпосередня демократія, представницька демократія, вибори, виборча система, віковий ценз, виборча система, активне та пасивне виборче право, референдум, імперативний і консультативний референдум.

Семінар 3. Механізм держави, основні засади народовладдя (2 год.)

Модуль II. Сутність права

Лекція 4. Право в системі нормативної регламентації суспільних відносин (2 год.)

Поняття системи нормативної регламентації суспільних відносин.

Поняття, основні ознаки та види соціальних норм.

Поняття і основні ознаки права.

Сутність і зміст права. Міра свободи, закріплені в нормах права приписи, що утворюють зміст права.

Взаємодія права з іншими соціальними нормами. Протилежні та взаємовиключні вимоги різних соціальних норм. Порушення законності посадовими особами, їхні протизаконні дії. Відображення моральних настанов та критеріїв у праві.

Походження права. Сутність теорії примирення.

Принципи права, їхня сутність. Поділ права на спеціально-правові та соціальні-правові принципи.

Функції права. Регулятивна функція як статистична та динамічна.

Структура права. Порядок та процедура реалізації прав і обов'язків суб'єктів, що визначені нормами матеріального права. Корисна, правомірна поведінка.

Основні поняття теми: соціальні норми, соціально-технічні норми, система нормативної регламентації суспільних відносин, мораль, звичай, традиція, корпоративні норми, релігійні норми, соціально-технічні норми, право, підходи до право розуміння: нормативно-позитивістський, соціологічний, генетичний, інструментальний, аксіологічний, системний, психологічний; міра свободи, приписи, сутність права, зміст права. теорії походження права: теорія примирення, регулятивна теорія, теологічна теорія, теорія природного права, історична теорія, марксистська теорія, теорія спеціалізації, нормативістська теорія; основні специфічні ознаки права; принципи права, дія принципів через правовому систему, соціально-правові та спеціально-правові принципи, функції права, загально-соціальні функції, регулятивна і охоронна функції, структура права, матеріальне право, процесуальне право, регулятивне право, охоронне право, публічне право, приватне право, об'єктивне право, суб'єктивне право.

Лекція 5. Норма права. Нормативно-правові акти та їх систематизація (2 год.)

Поняття і види норм права. Функціональна спрямованість, за предметом правового регулювання (за галузями права), за функціональним призначенням.

Логічна структура норми права. Абстрактна гіпотеза, казуальна гіпотеза. Можливість злиття диспозиції та гіпотези в окремих випадках.

Внутрішня і зовнішня форми права. Соціальні джерела права, юридичні джерела права. Адміністративний прецедент в конкретній справі. Правова доктрина.

Нормативно-правові акти: поняття, ознаки, види. За суб'єктами видання, за юридичною силою. Відомчі нормативні акти, локальні нормативні акти.

Дія нормативно-правових актів у часі, просторі і за колом осіб. Втрата чинності нормативно-правовими актами за певних підстав. Дія нормативно-правових актів держави, на які не поширюється на певні частини її території.

Систематизація нормативно-правових актів.

Основні поняття теми: норма права, основні види норм права, трьохелементна побудова правової системи: диспозиція, гіпотеза, санкція. форма права: внутрішня, зовнішня; «джерела права», правовий звичай, нормативний договір, правовий прецедент, нормативно-правовий акт, види нормативно правових актів, правова доктрина, галузі законодавства, дія нормативно-правових актів, систематизація нормативно-правових актів, інкорпорація, кодифікація, консолідація, звід законів.

Лекція 6. Система права і система законодавства. Реалізація норм права (2 год.)

Система права. Внутрішня будова (форма) права, як система правових норм: єдність складових частин, диференціацією права на відносно відокремлені складові частини у виді певних об'єднань правових норм (галузі та інститути права тощо), наявність різних видів зв'язків норм права та їх об'єднань.

Система законодавства. Первинна складова частина системи законодавства, яка виступає засобом формального визначення норм права та надання їм загальнообов'язковості. Складна структура: розділи, параграфи, статті, частини, пункти.

Поняття реалізації норм права та її форми. Виконання суб'єктами правомірних діянь, які передбачені нормами права. Внутрішнє ставлення суб'єкта до правових вимог та його волі у момент виконання дій, які передбачені правом. Додержання норм права – суб'єкт не вчиняє дій, які заборонені приписами права.

Застосування норм права як особлива форми їх реалізації.

Основні стадії процесу застосування норм права. Встановлення та аналіз фактичних обставин справи. Вибір норми права та встановлення автентичності її тексту (юридична кваліфікація). Тлумачення норми права. Застосування норми права.

Прогалини і колізії у праві та засоби їх усунення й подолання

Основні поняття теми: система права, предмет і метод правового регулювання, галузь права, конституційне право, адміністративне право, цивільне право, фінансове право, сімейне право, трудове право, земельне право, цивільно-процесуальне право, кримінальне право, кримінально-процесуальне право, міжнародне право, підгалузь права, інститут права, комплексні інститути права, основні властивості системи права, законодавство, структура законодавства, система законодавства. реалізація норм права, об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації норм права, поділ форм реалізації норм права: додержання норм права, виконання норм права, використання норм права; застосування норм права, державно - владні повноваження, оперативно-виконавча та правоохоронна стадії реалізації правових норм, прогалини у праві, аналогія права, аналогія закону.

Семінар 4. Реалізація норм права. Тлумачення (інтерпретація) норм права (2 год.)

Лекція 7. Правові відносини. Нормативна, правова і правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність (2 год.)

Поняття і ознаки правових відносин. Правовідносини – це особлива форма зв'язку між суб'єктами правовідносин через їхні взаємні права та обов'язки, які встановлюються у правових нормах.

Склад правовідносин.

Види правовідносин. Регулятивні та охоронні правовідносини, відносні та абсолютні, конституційно-правові, адміністративно – правові.

Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин.

Нормативна і правова поведінка. Кожна частина нормативної поведінки носить ту назву соціальної норми, яка її регламентує, тобто релігійна, звичаєва.

Правомірна поведінка: поняття, ознаки, види.

Правопорушення: поняття, ознаки, види. Карне діяння являється антиподом правомірної поведінки. Поділ на злочини та провини (проступки).

Склад правопорушення.

Юридична відповідальність.

Обставини, що виключають притягнення до юридичної відповідальності.

Правова свідомість. Правомірність, протиправність, правовідносини, дієдатність, законність. Правова ідеологія, правова психологія.

Правова культура. Структурно-функціональний підхід. Аксіологічний підхід. Правова культура суспільства, соціальної групи, особи.

Правовий нігілізм. Поняття війна законів, конфронтація органів держави, що належать до різних гілок влади.

Основні поняття теми: правові відносини, склад правовідносин, юридичний зміст правовідносин, фактичний зміст правовідносин, суб'єкти правовідносин, правоздатність, дієдатність, деліктоздатність, об'єкти правовідносин, мусульманська правова сім'я, англосаксонська правова сім'я, поділ відносин з точки зору сфери суспільних відносин, волевиявлення, юридичний зміст правовідносин, правосуб'єктність фізичних і юридичних осіб, види правовідносин за рівнем індивідуалізації, галузеві норми правовідносин, волевиявлення сторін, правопорушення. правова поведінка, правовий вчинок, правомірна поведінка, протиправна поведінка, правопорушення, злочин та провини, об'єктивні і суб'єктивні причини правопорушень, об'єкт та суб'єкт правопорушень, об'єктивна та суб'єктивна сторона правопорушень, позитивна та негативна юридична відповідальність, види юридичної відповідальності, державний примус, необхідна оборона. правосвідомість, функції правосвідомості: когнітивна, правоутворююча, регулятивна; індивідуальна правосвідомість, особливості правосвідомості як специфічної форми суспільної свідомості, правова ідеологія, правова психологія, правова культура, елементи правової культури, нігілізм, правове виховання населення.

Лекція 8. Законність, правопорядок і дисципліна (2 год.).

Поняття, сутність і принципи законності. Умови, які сприяють повній та безперешкодній реалізації всіх правових приписів. Ефективний контроль за реалізацією приписів норм права.

Правопорядок: поняття і ознаки.

Поняття і види дисципліни. Сутність військової, фінансової, технологічної, договірної, партійної, навчальної видів дисциплін.

Основні поняття теми: законність, сутність, принципи, мета, гарантії законності та результат її дії, верховенство закону, наявність вини, невідворотність юридичної відповідальності, правопорядок, ознаки правопорядку, дисципліна, державна дисципліна, підвиди дисципліни.

Лекція 9. Теоретичні основи правового статусу особи (2 год.).

Зміст і співвідношення термінів «людина», «особа», «громадянин». Поняття біосоціальної істоти. Поняття «підданства». Права і обов'язки людини пов'язані із взаємовідносинами індивіда з державою.

Поняття та елементи правового статусу особи. Суб'єктивні права людини, поділ на кілька так званих «поколінь». Право на власну поведінку. Право на чужу поведінку. Право на домагання. Різниця зміст понять «суб'єктивне право» і «суб'єктивна свобода».

Соціальна і особистісна цінність суб'єктивних прав.

Основні поняття теми: «людина», «особа», громадянин, правовий статус особи, суб'єктивне право особи, суб'єктивна свобода, політичні права й свободи людини й громадянина, економічні права, культурні права і свободи, особисті права і свободи, юридичний обов'язок, політична та соціальна цінність суб'єктивних прав.

Семінар 5. Правові відносини. Теоретичні основи правового статусу особи (2 год.)

Навчально-методична карта дисципліни «Теорія держави і права»

Разом: 72 год., лекції – 18 год., семінарські заняття – 10 год., індивідуальна робота – 8 год., самостійна робота – 32 год., підсумковий контроль – 4 год.

Лекції	<i>Модуль I.</i>					<i>Модуль II.</i>								
Дати	Теорія держави					Сутність права								
Лекції														
Дати														
Теми лекцій	Поняття, походження і класифікація держав		Форми і функції держави		Механізм держави, основні засади народовладдя		Право в системі нормативної регламентації суспільних відносин	Норма права. Нормативно-правові акти та їх систематизація	Система права і система законодавства. Реалізація норм права		Правові відносини. Нормативна, правова і правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність	Законність, правопорядок і дисципліна	Теоретичні основи правового статусу особи	
Теми семінарських занять		Семінар 1. Поняття, походження і класифікація держав та держава у політичній системі суспільства (2 год.)		Семінар 2. Форма держави та функції держави (2 год.)		Семінар 3. Механізм держави, основні засади народовладдя (2 год.)				Семінар 4. Реалізація норм права. Тлумачення (інтерпретація) норм права (2 год.)			Семінар 5. Правові відносини. Теоретичні основи правового статусу особи (2 год.)	
Самостійна робота	Таблиця 6													
Поточний контроль						Модульна контрольна робота								Модульна контрольна робота
Підсумковий контроль	Залік													

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Модуль I. Теорія держави									
1	Поняття, походження і класифікація держав	4	4	2		2			
2	Форми і функції держави	14	6	2		2	2	8	
3	Механізм держави, основні засади народовладдя	16	8	2		2	2	8	2
	Разом	34	18	6		6	4	16	2
Модуль II. Сутність права									
4	Право в системі нормативної регламентації суспільних відносин	2	2	2					
5	Норма права. Нормативно-правові акти та їх систематизація	2	2	2					
6	Система права і система законодавства. Реалізація норм права	12	4	2		2		8	
7	Правові відносини. Нормативна, правова і правомірна поведінка. Правопорушення та юридична відповідальність	4	4	2			2		
8	Законність, правопорядок і дисципліна	12	4	2			2	8	
9	Теоретичні основи правового статусу особи	6	6	2		2			2
	Разом	38	22	12		4	4	16	2
	Всього	72	40	18		10	8	32	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, походження і класифікація держав та держава у політичній системі суспільства	2
2	Форма держави та функції держави	2
3	Механізм держави, основні засади народовладдя	2
4	Реалізація норм права. Тлумачення (інтерпретація) норм права	2
5	Правові відносини. Теоретичні основи правового статусу особи	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Держава: поняття, класифікація	8	5
2	Держава: механізм, сучасні концепції, народовладдя, державний апарат	8	5
3	Теорія права. Норми права	8	5
4	Система норм права	8	5
	Разом	32 год.	20 балів

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Теорія держави і права» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип

поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи
1. Відвідування лекцій	1
2. Відвідування семінарів (практичних)	1
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10
5. Індивідуальне дослідне завдання (ІНДЗ)	30
6. Опрацювання фахових джерел	10
7. Написання реферату	15
8. Виконання модульної контрольної роботи	30
9. Виконання тестового контролю (експрес-контролю)	10
10. Творча робота, есе	20

Розрахунок рейтингових балів з дисципліни

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	9	9
2. Відвідування семінарів (практичних)	1	5	5
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10	2	20
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
Всього			104
Коефіцієнт	1,04		

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (добре)
C	75-81	
D	69-74	
E	60-68	3 (задовільно)
FX	35-59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з можливістю повторного прослуховування

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

<p>Незадовільно. Студент відтворює менше половини навчального матеріалу навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.</p>
<p>Задовільно. Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять та сформулювати правило; здатен відтворити навчальний матеріал з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; висловлене судження одним-двома аргументами, виконує 55-65% від загальної кількості тестів</p>
<p>Добре. Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75-80% від загальної кількості тестів.</p>
<p>Відмінно. Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові</p>

факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95-100% від загальної кількості тестів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

10. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

11. Очікувані результати

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Теорія держави і права» студент:

- називає та пояснює основні терміни і поняття дисципліни (держав, право, влада, механізм держави, органи держави, народовладдя, вибори, соціальні норми, структура права, принципи права, публічне право, приватне право, об'єктивне право, суб'єктивне право, норма права, нормативно-правові акти, система законодавства, правові відносини, правомірна поведінка, правопорушення, злочини та провини, правопорушення, юридична відповідальність);
- правильно тлумачить та використовує основні терміни і поняття дисципліни «Теорія держави і права» для розв'язання конкретних правових ситуацій;
- розкриває та пояснює місце держави і права в політичній системі суспільства, розкриває теорії походження держави і права;
- визначає та пояснює функції, механізм та органи держави;
- визначає та пояснює структуру, функції, принципи, норми права в конкретній ситуації;
- розкриває роль і значення нормативно-правових актів в регулюванні суспільного життя;
- характеризує місце і роль виборів при здійсненні народовладдя;
- характеризує поняття правомірної поведінки та правопорушення, їхні ознаки та види;
- розрізняє злочини та провини (проступки), називає та аналізує склад правопорушення;
- характеризує систему законодавства, як засіб формального визначення норм права та надання їм загальнообов'язковості;
- характеризує правові відносини, їхній склад, особливості, підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин;
- визначає та пояснює роль і значення юридичної відповідальності для дотримання суспільного порядку, застосовує теоретичні знання у практичній діяльності при вивченні основних галузей права.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т. Г. Каткова. - Харків : Право, 2014. - 94 с.
2. Теорія держави і права [Текст] : курс лекцій / Ю. О. Тополь ; Хмельниц. ун-т упр. та права. - Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2014. - 403 с.
3. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. для студентів / [А. М. Шульга та ін.] ; за ред. канд. юрид. наук, доц. А. М. Шульги ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. - 463 с.
4. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. / В. О. Качур ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : КОМПРИНТ, 2014. - 327 с.

Допоміжна

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2011. — 365 с.
2. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права. Навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою Х.: Консул, 2007. - 450 с.
3. Цвік М.В., Петришин О.В. Загальна теорія держави і права. Підруч. для студ. вищ. навч. закл. - Х.: Право, 2009. - 572 с.
4. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи. Курс лекцій. – 2011. - К : К. І. С., - 464 с.
5. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою).-К.: Атіка, 2007.-412 с.
6. Федоренко Г. О. Теорія держави і права: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2006. — 232 с.
7. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.— Харків:Право, 2011.—584 с.
8. Ромашов Р.А., Пархоменко Н.М., Легуша Н.М., Муртазаєва Г.Н. Теорія держави і права. Навч.посіб. К., - 2007.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник К.: Знання, 2006. — 287 с.
10. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс. Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
11. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник Х.: Консул, 2006. — 459 с.
12. Вступ до теорії правових систем. Навч.посіб. За ред. О.В.Зайчука, Н.М. Оніщенка. – К., 2006.
13. Загальна теорія держави і права. Навч. посіб. За ред.. М.В.Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – К., 2002.
14. Лисенков С.Л. Теорія держави і права: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 2005.
15. Рабінович П.М. Теорія держави і права: Навч. посібник. Вид. 5-те, зі змінами. — Тернопіль: Лілея, 2002.

16. Ромашов Р.А., Пархоменко Н.М., Легуша Н.М., Муртазаєва Г.Н. Теорія держави і права. Навч. посіб. К., - 2007.
17. Сухонос В.В. Теорія держави і права: Навчальний посібник. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005.

12. Інформаційні ресурси

1. Нормативно-правові акти України (офіційний сайт Верховної Ради України) www.rada.gov.ua
1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2011. <http://www.vuzlib.net/beta3/html/1/11993/>
2. Зайчук О. В., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс. Підручник. — Київ: Юрінком Інтер, 2006. http://ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/zmist.htm
3. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: Навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. <http://pravo.biz.ua/content/027/>
4. О. В. Зайчук, Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс. Підручник. — Київ: Юрінком Інтер, 2006. http://ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/zmist.htm